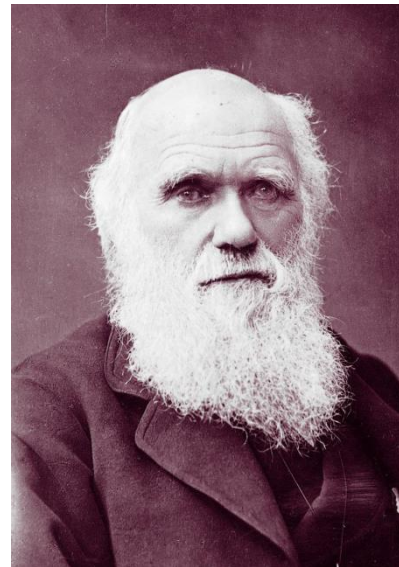

Genetický základ odpovědi na biotické a abiotické stresové faktory

Roman Hobza

Nepřežívají nejsilnější ani
nejinteligentnější, nýbrž ti, kteří se
nejlépe přizpůsobí změnám

Charles Darwin

Typy stresorů u rostlin

Abiotické

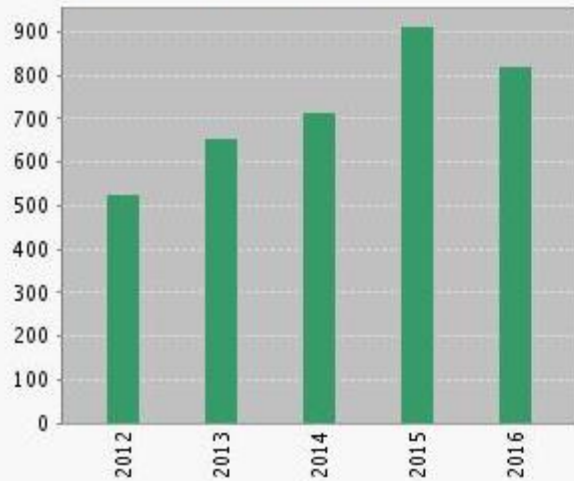
1. teplo
2. chlad
3. sucho
4. salinita
5. vítr
6. oxidativní
7. anaerobní
8. těžké kovy
9. nutriční nedostatečnost
10. světelné poměry

Biotické

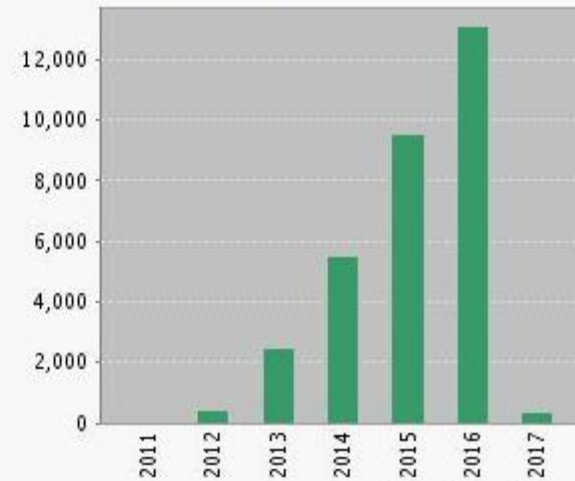
1. patogeny
2. herbivoři

Biotický stres

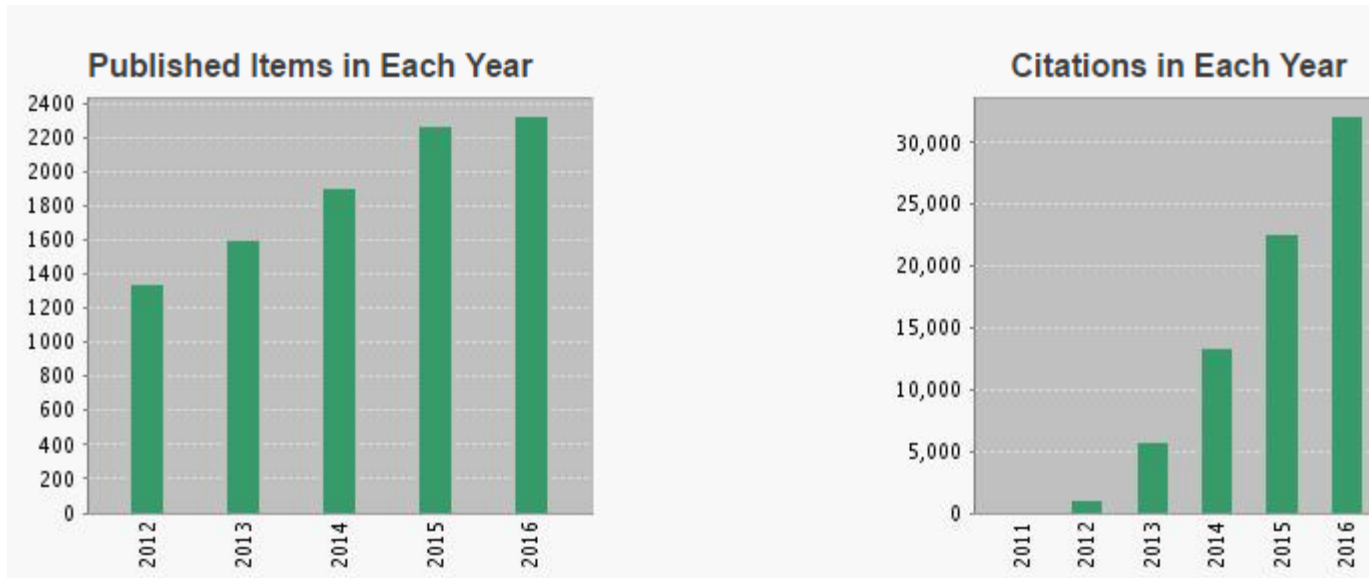
Published Items in Each Year

Citations in Each Year

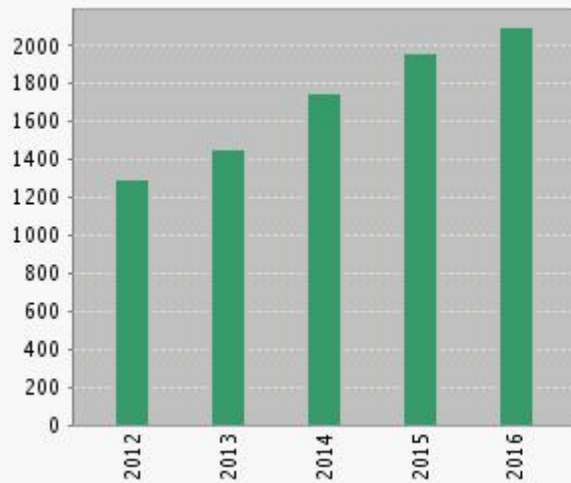

Abiotický stres

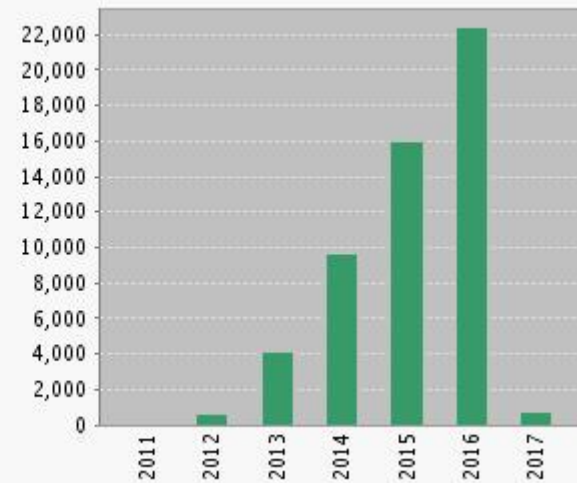

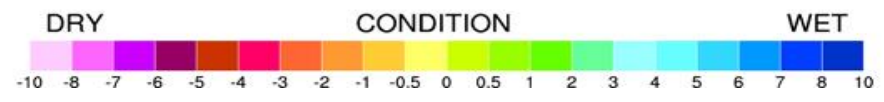
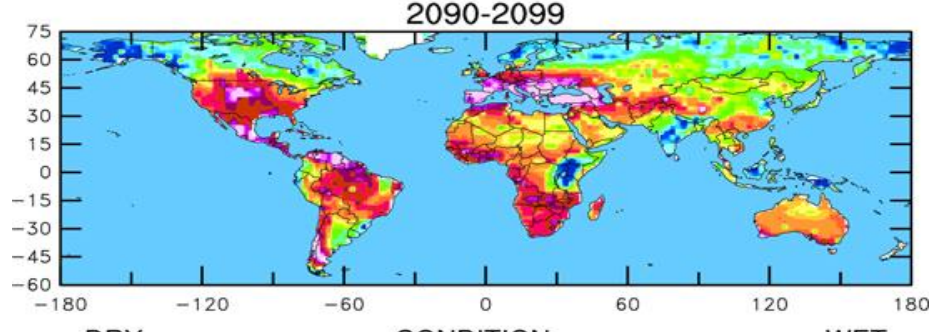
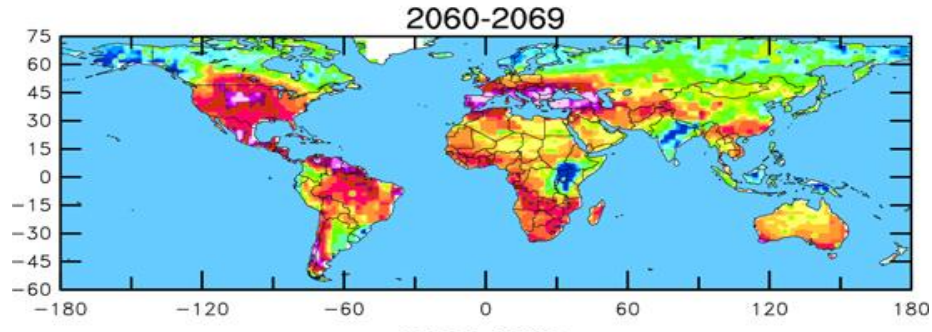
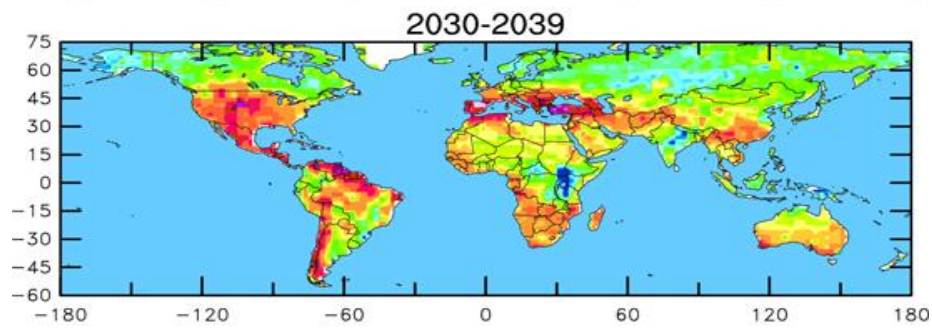
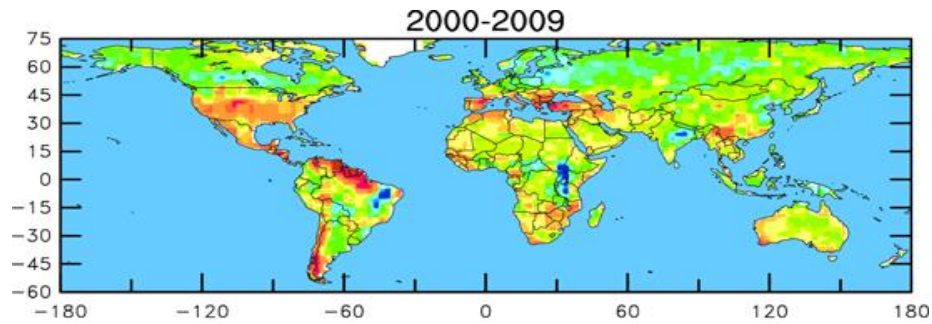
Většina studií je věnována suchu

Published Items in Each Year

Citations in Each Year

Proměna Almerie

60. léta – neúrodná, suchá oblast

Nyní – 50 tisíc hektarů skleníků

Kontrolované opylování

Bombus terrestris (earth bumblebee)

Genetically modified crops

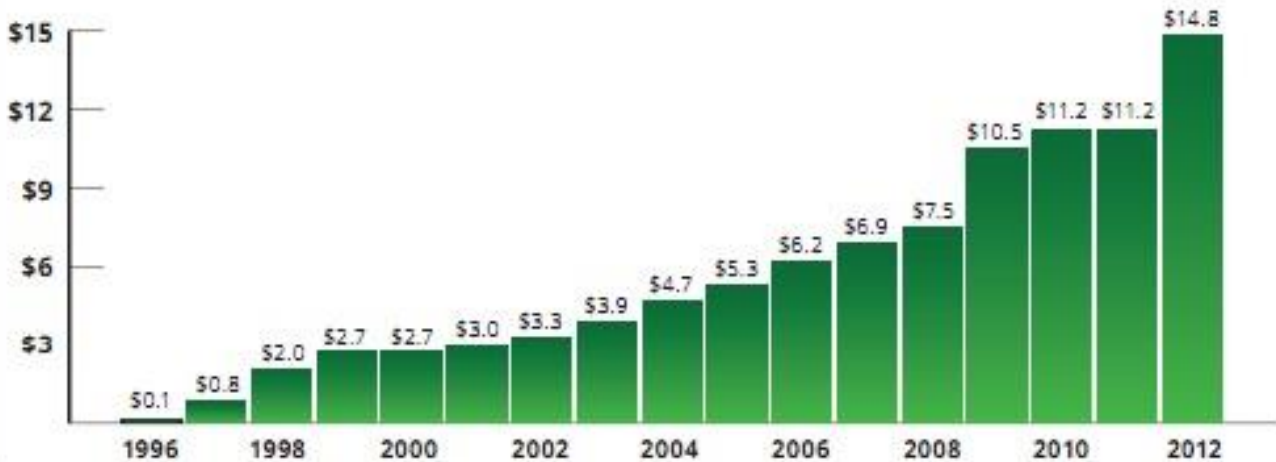
2010

0.0 Hectares, m

Source: Clive James, ISAAA

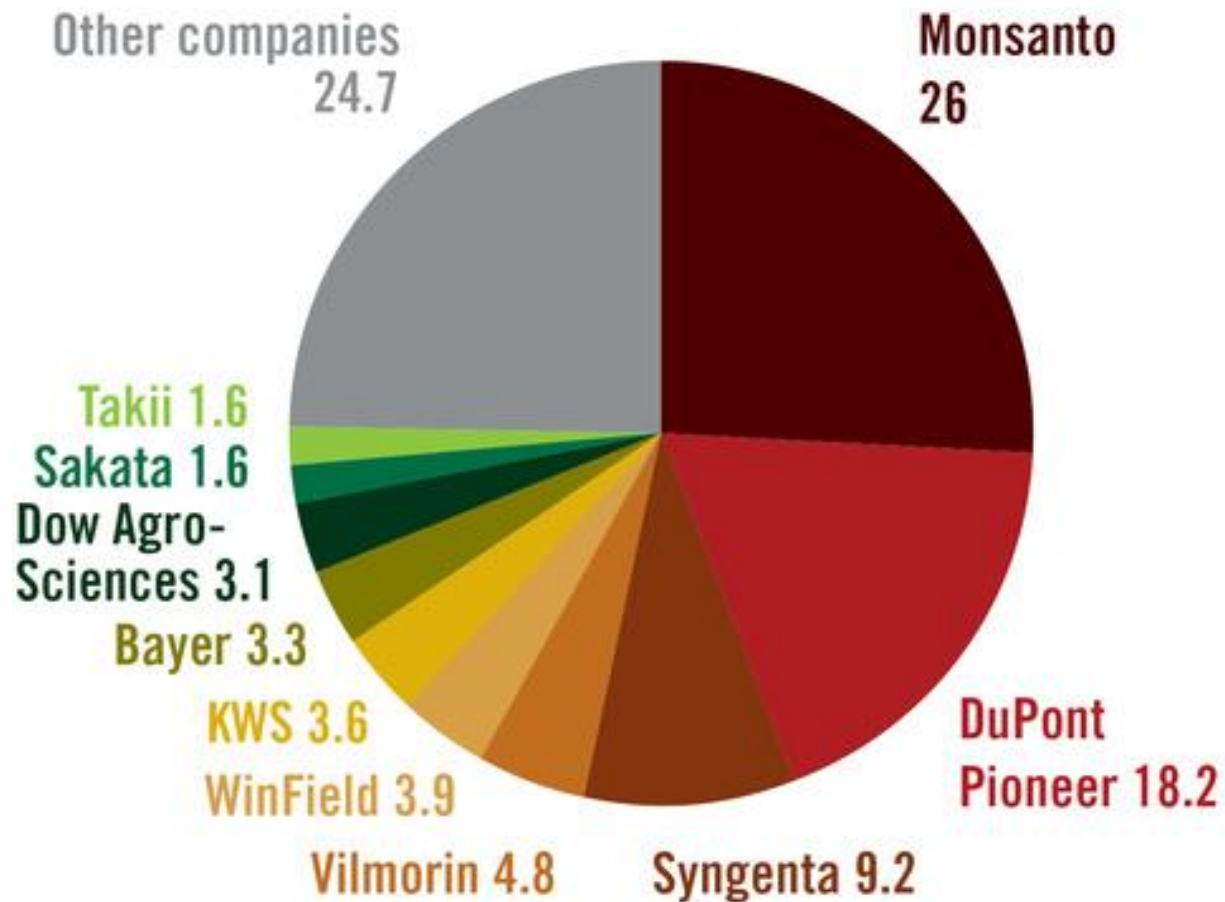
Figure 1. Global Revenue from Sales of GE Seeds (IN \$ BILLION)

SOURCE: Food & Water Watch analysis of CropLife International Annual Reports 2003-2006 and the International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications (ISAAA) Annual Reports 2007-2012.

Highly concentrated seed market

Source: ETC Group (2013)

GMOs: The Big Six

CHEM-HINA

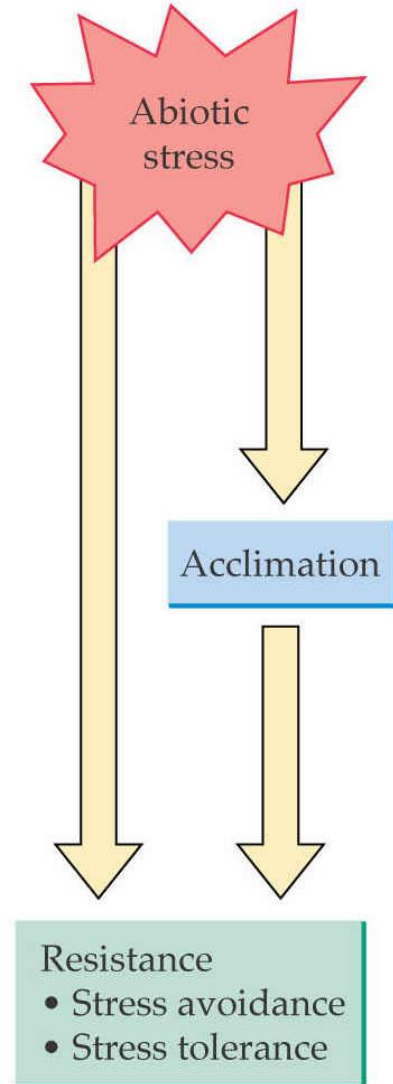
syngenta

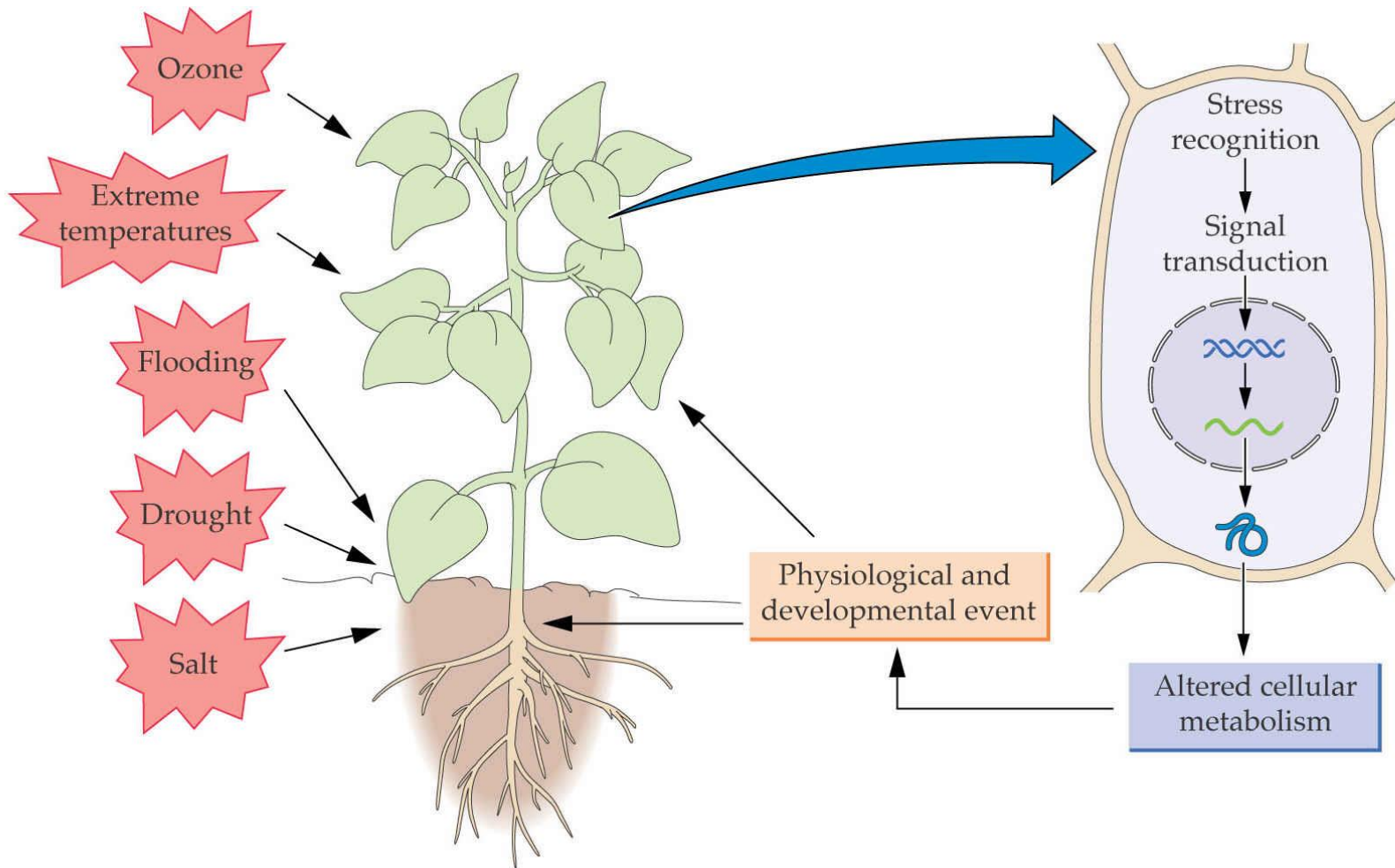
■ • BASF

Adaptace versus aklimatizace

- **Rostliny se musí adaptovat ke stresu kvůli tomu, že se nepohybují**

Rostliny reagují na stres jako jednotlivé buňky a jako celý organizmus – informace o stresu může být přenášena do celého organismu

Dichanthelium lanuginosum

Yellow Stone

Roste v horkých zřídlech při 65°C

Thellungiella parvula

Roste ve vysokých koncentracích soli (50g/l)

Silene dioica

tolerance k mědi

Objev tolerance k těžkým kovům - Silvestr Prát

Silvestr Prát

Silene dioica

S. PRÁT: Die Erbllichkeit der Resistenz gegen Kupfer.

65

7. S. Prát: Die Erbllichkeit der Resistenz gegen Kupfer.

(Vorläufige Mitteilung.)

(Mit 2 Abbildungen im Text.)

(Pflanzenphysiologisches Institut der Karls-Universität [der čechischen Universität] in Prag.)

(Eingegangen am 24. Dezember 1933. Vorgetragen in der Januarsitzung 1934.)

Am 17. August 1932 habe ich die alten Kupferberge und Halden bei Herrengrund (Špania Dolina, nördlich von Banská Bystrica in der Slowakei) besucht. Bei der Ortschaft Piesky fließt hier von dem „Farbigen Stollen“ eine Quelle stark kupferhaltigen Wassers. Die Beschreibung der Lokalität und der geologischen Verhältnisse ist in der Abhandlung von O. HYNIE: Montanisticko-geologické poměry rudního revíru starohorsko-španiedolinského na Slovensku. La géologie minière de la région métallifère de Staré Hory - Špania Dolina en Slovaquie. Sborník stát. geolog. úst. čsl. republ. 3 : 283—321, 1923, 2 tab.

Adaptace na biotický a abiotický stres u člověka - důsledky

- zvýšený cholesterol
- cukrovka
- hemachromatóza
- Leidenovská trombofílie

Ideální lidský genom sekvenován - nejlépe adaptovaný jedinec

Jak ovlivnit rezistenci ke stresu

Vkládání cizorodých genů

[DroughtGard® Corn, Event MON 87460 – Monsanto](#)

uvedení na trh 2013

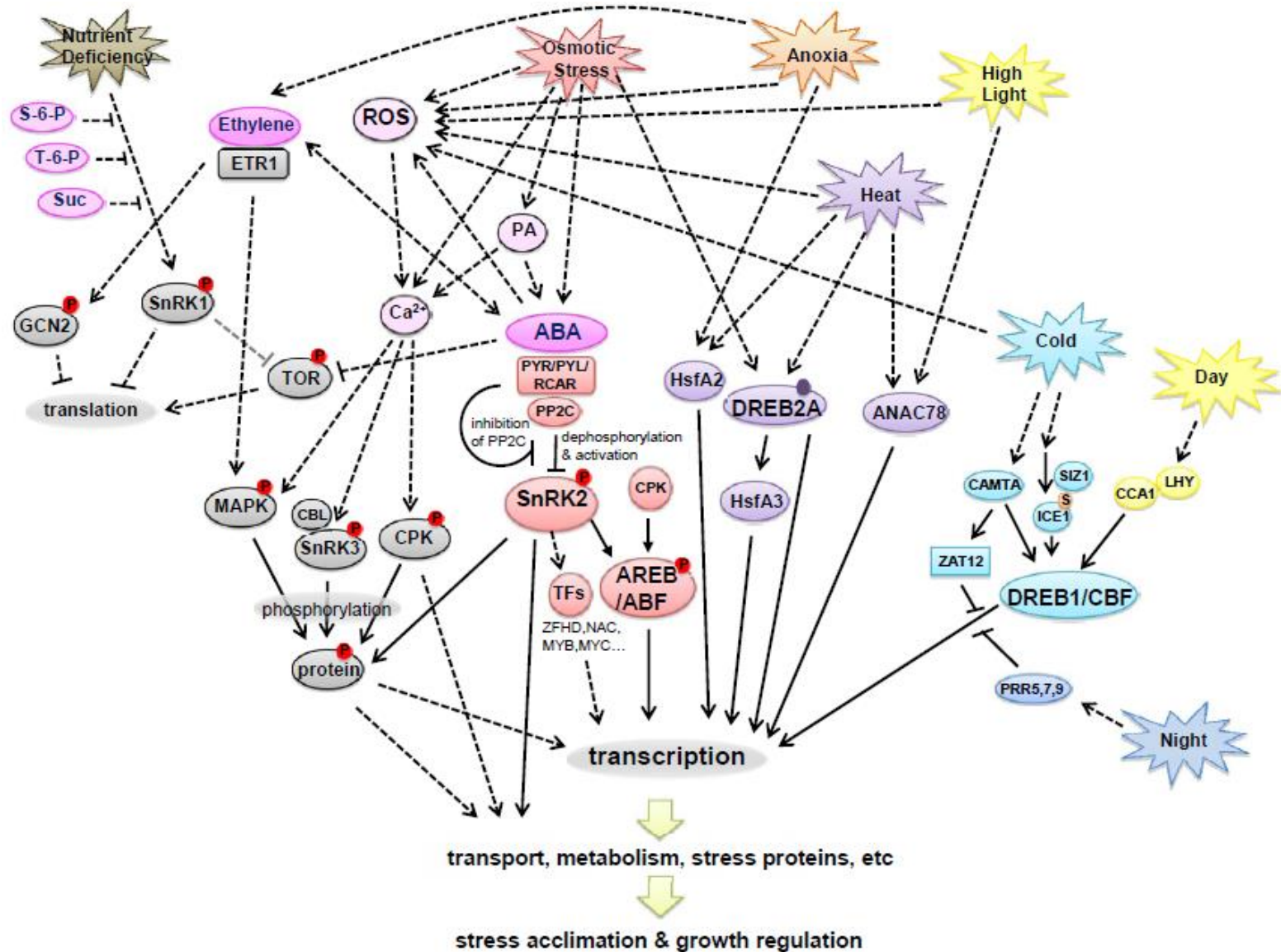

Bacillus subtilis

cold shock protein B

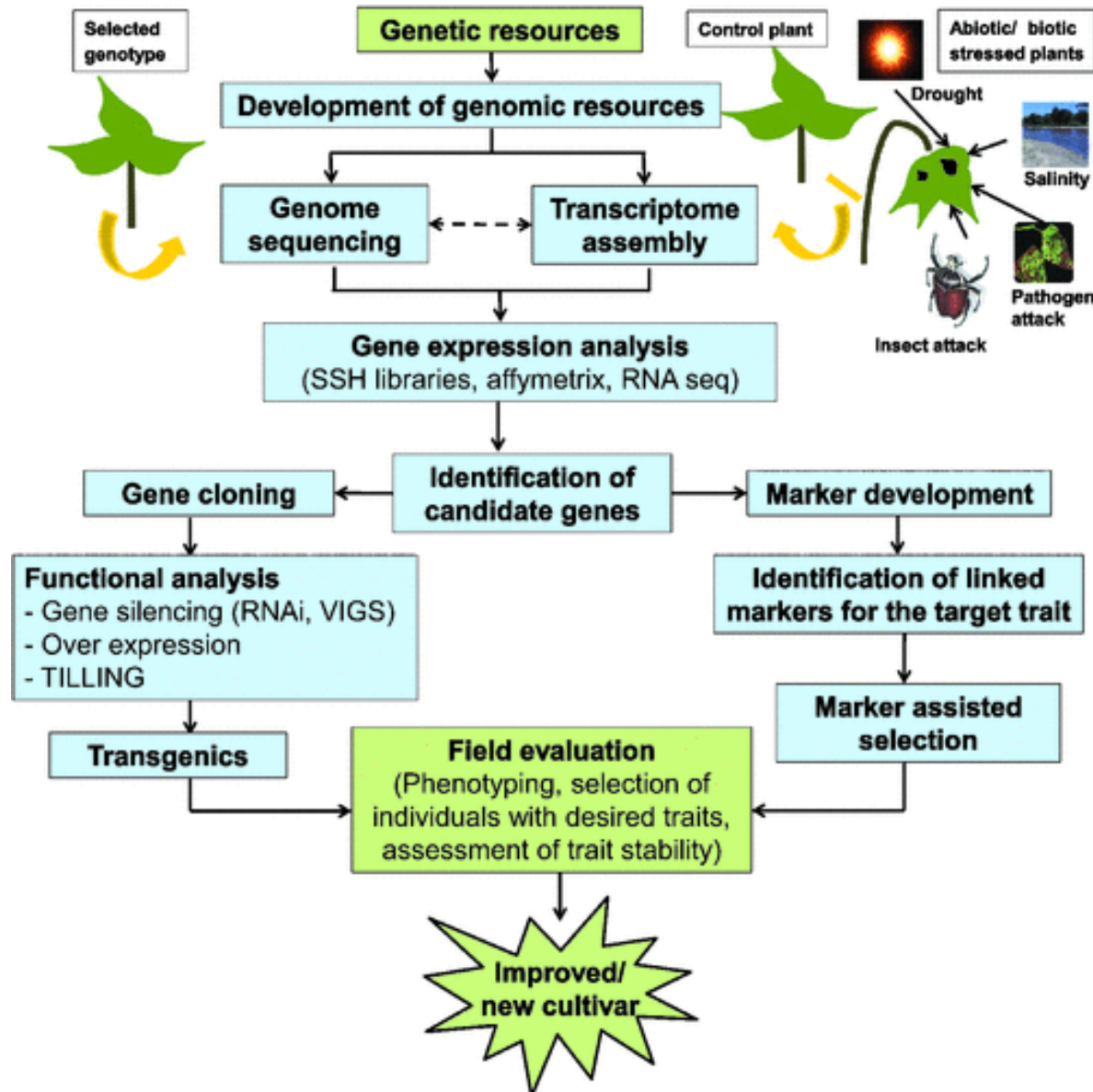
maintains normal cellular functions under water stress conditions by preserving RNA stability and translation

Jak studovat geny participující v rezistenci ke stresovým podmínkám?

Jak studovat geny participující v rezistenci ke stresovým podmínkám?

komparativní expresní analýza

Jak ovlivnit rezistenci ke stresu

Ovlivnění exprese stávajících genů

problémy:

Zásadní geny jsou redundantní – těžko se studují

Málo transkribované geny – těžko se identifikují

Využití programovatelných nukleáz

zítra 10:00 - 10:30

Nové přístupy v modifikaci funkce genů – CRISPR/Cas9 systém
Ing. Vojtěch Hudzieczek, Biofyzikální ústav, Brno

Frederick Sanger

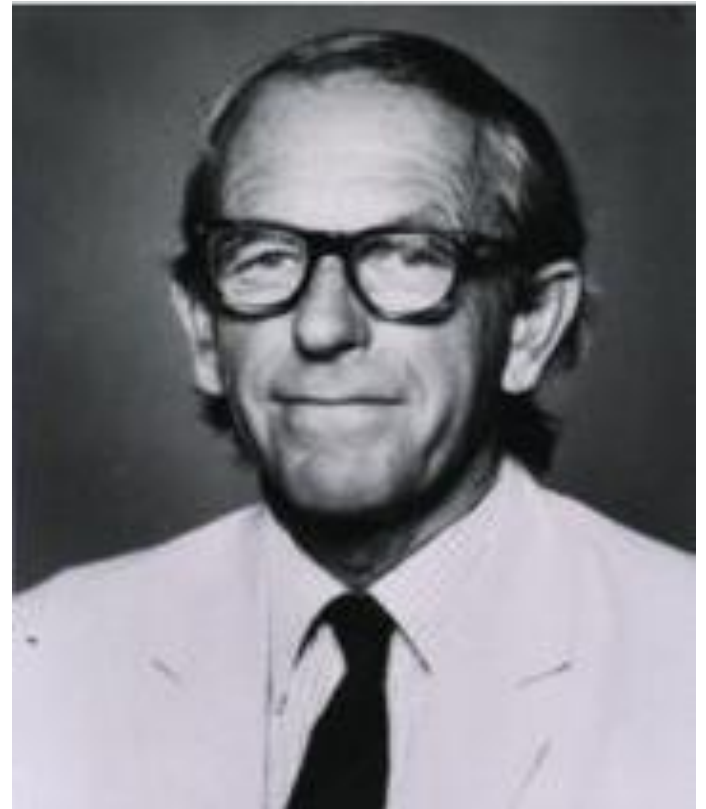
**1958 – Nobelova cena za určení
struktury inzulínu**

1975 - Dideoxy sekvenační metoda

1977 – osekvenoval Φ -X174 (5,368 bp)

**1980 – dostal druhou Nobelovu cenu
za chemii**

**Později (polovina 80-tých let)
osekvenoval bakteriofága λ pomocí
shotgun metody (48,502 bp)**

Applied Biosystems
ABI 3730XL
1 Mb / day

Illumina / Solexa
Genetic Analyzer
2000 Mb / run

Dnes není problém získat data, ale zpracovat je.

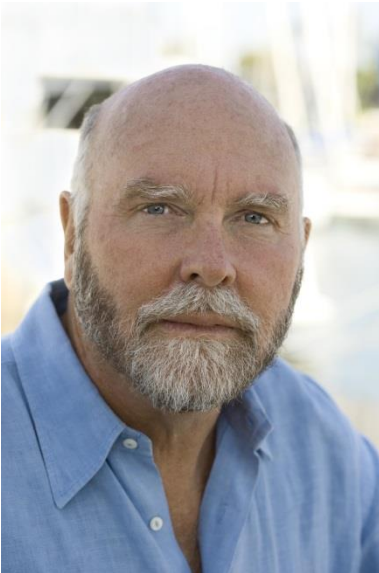

Craig Venter

Global Ocean Sampling Expedition

Synthetic genomics

Human Longevity Inc

<http://www.youtube.com/watch?v=J0rDFbrhjtI>

Synthia – umělý život (2016)

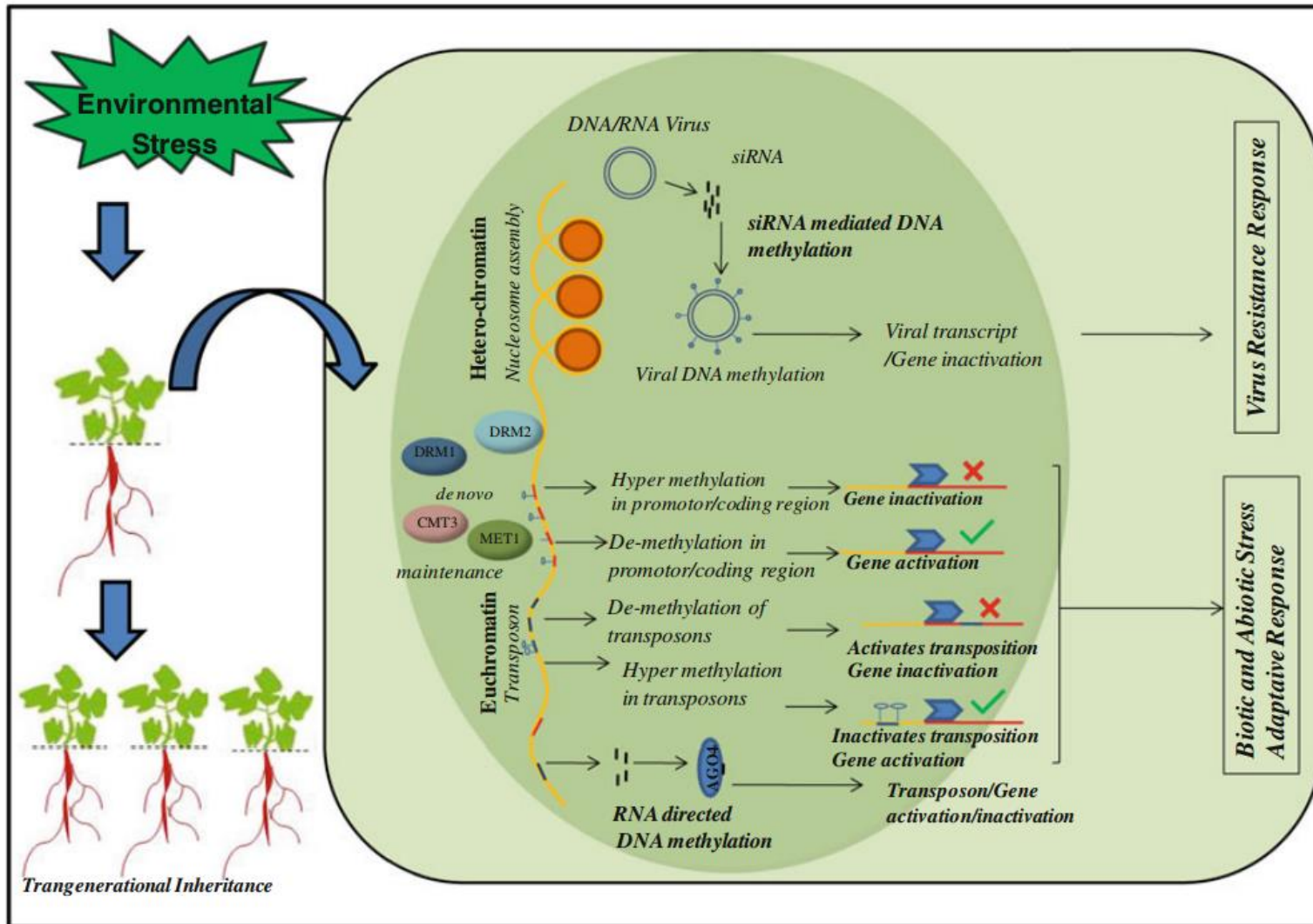
- Craig Venter: „první druh.... jehož rodičem je počítač... a je to také první druh, který má ve své DNA zapsán odkaz na své webové stránky“

473 genů

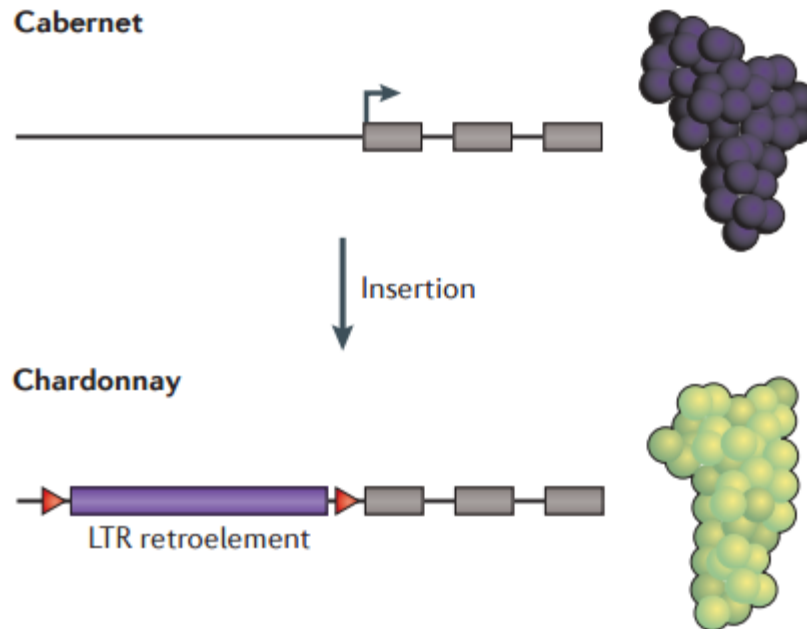

– *Richard Feynman: "What I cannot build, I cannot understand"*

Epigenetika – budoucnost šlechtění?

Stres versus evoluce

Bílé víno vzniklo před 7 tis. lety inzercí transpozonu do genu pro antocyan u původního červeného vína

The Centre of Plant Structural and Functional Genomics

Department of Plant Developmental Biology

Boris Vyskot

Jiří Široký

Eda Kejnovský

Vašek Bačovský

Roman Gogela

Vojta Hudzieczek

Roman Hobza

Bohouš Janoušek

Zdeňek Kubat

Wojtek Jesionek

Markéta Palovská

Janka Puterová

Jose Rodriguez

Radim Čegan

Verča Balounová

Viktor Tokan